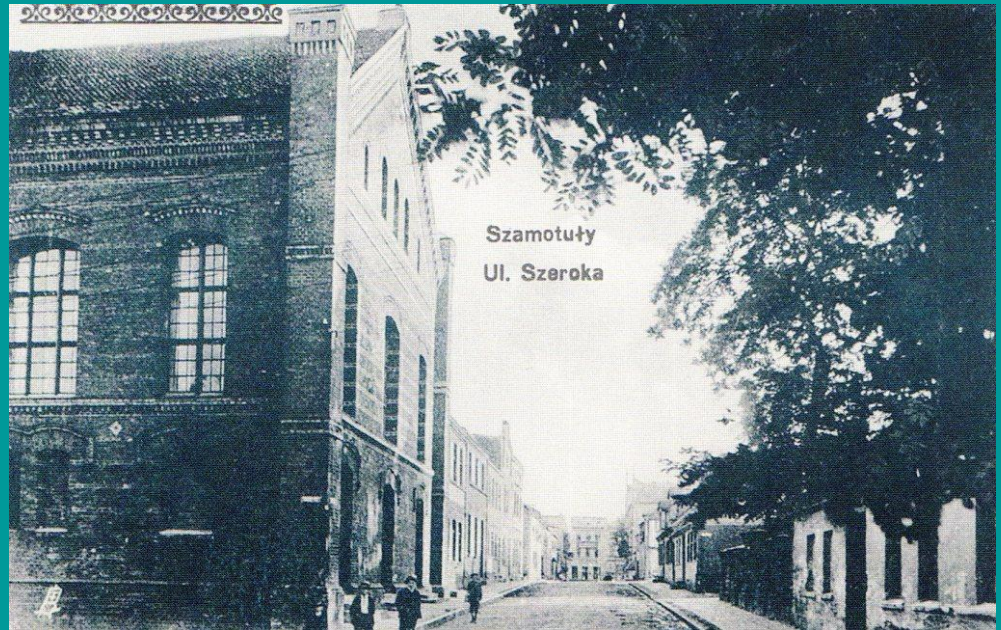

Dawne Szamotuły w święto Purim

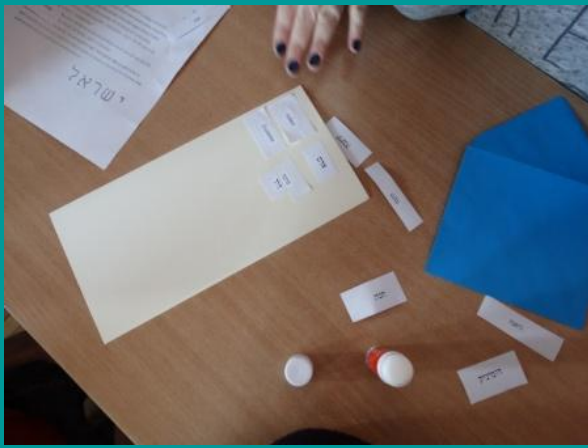

Projekt realizowany w ramach
programu edukacyjnego
Bramy Poznania ICHOT
w ZSS im. Jana Brzechwy w Szamotułach

**szkoła
dziedzictwa**

wielo_kulturowość

Na pierwszym spotkaniu projektowym, po wykładzie wprowadzającym, każda klasa otrzymała zagadnienie do opracowania. Powstały nie tylko plakaty, ale również konkretne symbole związane z kulturą żydowską

Ale wszyscy pracują!

Żydowskie czyli jakie?

Mezuzah wykonana przez uczniów gimnazjum. W środku znajduje się fragment Tory

Zajęcia odbywały się podczas karnawału żydowskiego, dlatego odczytany został fragment księgi Estery.

Zgodnie z tradycją (dzięki wykonanym przez najmłodsze klasy grzechotkom) nikt nie usłyszał imienia Hamman. Za to każdy skosztował purimowy poczęstunek – upieczone przez oddział przysposobienia do pracy hamantasze.

Tego dnia poznaliśmy również losy Żydów mieszkających w Szamotułach – kalendarium od XV wieku do dziś

A to przykładowy fragment kalendarium

Historia miasta

XIV w. - wojny domowe, kataklizmy złupienia i spalenie Starych Szamotuł;

Nowe Szamotuły, nazwane zostały w źródłach po raz pierwszy miastem w 1383 r., ale istniały już z pewnością ok 1306 r., kiedy utworzono parafię św. Stanisława.

Prawa miejskie otrzymały w 1420 r.,

W XV wieku Szamotuły słyną na całą Polskę z przemysłu olejarskiego; są poważnym ośrodkiem przemysłu sukienniczego, garncarskiego i powroźniczego. Ważną rolę odgrywa handel.

Historia szamotulskich Żydów

Pierwsze wzmianki o żydowskich mieszkańcach Szamotuł pochodzą z 1403 roku z księgi sądu grodzkiego (Żyd Szymon procesował się o pieniądze),

Żydzi wspomagają Szamotulan pożyczkami; tworzą niewielką gminę żydowską.

Podczas zajęć z informatyki zredagowaliśmy i opracowaliśmy gazetkę: „Echo Dawnych Szamotuł”, zbierająca informacje na temat szamotulskich Żydów, ich historii i kultury.

ECHO DAWNYCH SZAMOTUŁ

Wydawanie specjalne poświęcone w całości społeczności żydowskiej zamieszkującej dawniejsze miasto Szamotuły.

19.1.2017
235 i Szamotuły

Oddajemy w Państwa ręce numer poświęcony w całości społeczności żydowskiej zamieszkującej dawniejsze miasto Szamotuły. Informacje dotyczące ǰadów Żydów we współczesnych Szamotulach, ciekawostki dotyczące judaizmu, języka, kuchni i zabaw.

SLADY ŻYDÓW W SZAMOTULACH

Wirtualny sztettel, portal Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN. Na ulicy Powstańców Wielkopolskich do dnia dzisiejszego znajduje się budynek, w którym mieścił się żydowski dom przodpogrzebowy. Przygotowywano w nim mnóstwo do pochówku na pobliskim cmentarzu.

W języku polskim mamy wyrazy, które pozostawił po sobie polscy Żydzi: bachor, ciuch, flamazara. Czy wiesz? Żydzi mają swój kalendarz. Rok hebrajski dzieli się na 12 miesięcy liczących 29 lub 30 dni. Około co trzy lata, dla zrównania cyklu solarnego z lunarnym, dodawany jest dodatkowy, trzynasty miesiąc. Według kalendarza żydowskiego mamy właśnie rok 5777.

16 marca 2017 r. czwartek to 18. Adar 5777 r.

Dzielnica żydowska Szamotulach zamieszkiwali ulicę Szeroką, Plekarską, Wodną, Garmcarską i część ulicy Wroneńskiej.

W Muzeum Zamku Górńów pracownicy pielęgnują pamięć o społeczności żydowskiej w mieście zorganizowali małe lapidarium. Lapidarium to miejsce przechowywania kamieni, rzezb, nagrobków i innych odnalezionych na terenie Szamotul. Lapidarium przy muzeum zawiera fragmenty murów pozostałości po zabrykanych budowalach i miejscach odnalezionych na terenie Szamotul.

Wirtualny Sztettel, portal Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN. Na ulicy Powstańców Wielkopolskich do dnia dzisiejszego znajduje się budynek, w którym mieścił się żydowski dom przodpogrzebowy. Przygotowywano w nim mnóstwo do pochówku na pobliskim cmentarzu.

Synagoga w Szamotulach stała na ul. Szerokiej (dzisiejsza Braci Czeskich), od strony Parku Zamkowego, na skrzyżowaniu z ul. Garmcarską. Dzisiaj w tym miejscu znajduje się parking. Synagoga początkowo była drewniana. Murowana wybudowano w 1865 r., zburzyli ją Niemcy 16.09.1939 r.

Szamotuły, Sanitor, 1897

Ze świętem Purim związana jest zabawa zwracaniem graczków. Słowa one do odczytywania w grządzie Żydów podczas kolacji. Słowa te są: Hama, Wastara, Tazara, Mardasza. Słowa te są wyliczanką. Słowa te są wyliczanką. Słowa te są wyliczanką. Słowa te są wyliczanką.

Od kiedy mieszkali Żydzi w Szamotulach?

Pierwsze wzmianki o bytności Żydów w Szamotulach pochodzą z księgi sądu grodzkiego, w której znalazł się zapis o tym, że w 1402 roku Żyd Szymon procesował się o pieniądze. Z księgi ławniczej z XVI wieku wynika, że w mieście istniała ulica żydowska i synagoga.

Do kiedy mieszkali Żydzi w Szamotulach?

Żydzi mieszkali w Szamotulach do roku 1939, kiedy to zostali deportowani przez Niemców do Generalnego Gubernatorstwa.

Język Żydów. Społeczność żydowska posiadała swój język, język hebrajski i jidysz. Hebrajski jest głównym językiem judaizmu, związanym z historią Żydów, tzw. świętym językiem. Język jidysz to mieszanina hebrajskiego z językami kraju, w którym przebywali Żydzi (można więc usłyszeć naleciałości np. z niemieckiego). Jest językiem codziennosci.

Czym zajmowali się Żydzi?

Od początku Żydów opowiadano surowy zakaz posiadania ziemi rolnej - spowodowało to ich osiedlenie się w miastach. Żydzi trudnili się głównie handlem, również rzemiosłem. Często powożono im także czarnece, czyli, przywieziono propinacjnych (wyrubu alkoholu). Podnie, czarnym zajęciem stało się prowadzenie karczem i kawiarni. Szeroko rozwinięta była również żydowska sieć lichwiarstwa - pożyczanie pieniędzy na procent, co z kolei przez długi czas zabronione było chrześcijałom.

Wielkie miasto - kalendarium

Wielkie miasto - kalendarium. W 1402 roku - procesował się o pieniądze. W 1402 roku - procesował się o pieniądze. W 1402 roku - procesował się o pieniądze.

Ciekawostki z kuchni żydowskiej

Ciekawostki z kuchni żydowskiej. Challah, kugelhopf, latkes, kishka, cholent, matzo ball, kugel, kishka, cholent, matzo ball, kugel, kishka, cholent, matzo ball.

Wyliczanki żydowskie

Wyliczanki żydowskie. Hama, Wastara, Tazara, Mardasza. Hama, Wastara, Tazara, Mardasza. Hama, Wastara, Tazara, Mardasza.

Słowa ważne w zmnieniu judaizmu

Słowa ważne w zmnieniu judaizmu. Tora, Israel, Jerozolima, Żyd, diaspora, synagoga, kida, jidysz, hebrajski, monoteizm.

„Ślady szamotulskich Żydów” – wzięliśmy udział w grze terenowej

- chodziliśmy po mieście zgodnie ze wskazówkami (w kopertach otrzymywaliśmy: opis trasy, mapy z różnych lat istnienia miasta, pocztówki przedstawiające stare Szamotuły, informacje ze źródeł historycznych),
- kolejne wskazówki dostawaliśmy w różnych miejscach Szamotuł związanych z historią miasta i historią Żydów tu mieszkających,
- rozwiązywaliśmy zadania z karty spaceru (pytania i zadania dostosowane były do naszych możliwości i umiejętności),

Karta z zadaniami do wykonania podczas spaceru

SPACER ŚLADAMI SZAMOTULSKICH ŻYDÓW

1. Co znajduje się na pocztówce w miejscu kamienicy Świdmanna? Pomyśl!
2. Z którego roku jest pocztówka przedstawiająca skrzyżowanie ulic Lipowej z Pomnika?
3. Czy wtedy mieszkali w Szamotulach Żydzi?
4. Czy miejsce przedstawione na pocztówce należało do Szamotuł?
5. Zanimyś datę którą znalazłeś na kamienicy?
6. Dokładnie zdane: kiedyś na szamotulskim rynku obok zegara?
7. Jak nazywa się dziś ulica Szeroka?
8. Co dziś znajduje się w kamienicy na rogu ul. Szerokiej i Rybka?
9. Jaką ulicę w Szamotulach zamieszkiwał kiedyś Żydzi?
10. Co miłości się dziś w mieście, na którym stał synagoga?
11. Zapisz widniejący na tabliczce napis?
12. Co dziś znajduje się w miejscu, gdzie kiedyś był cmentarz żydowski?
13. Czy można na maciebach odczytać jakieś symbole?
14. Wyklike języku zapisane są słowa na maciebach?
15. Jaką najstarszą datę potrafisz odczytać na maciebach?
16. Zapisz napis z cmentarza przy nagrobku. Dowiedź się w zakole, co on oznacza?
17. Czy wszystkie płyty nagrobne są takie same?

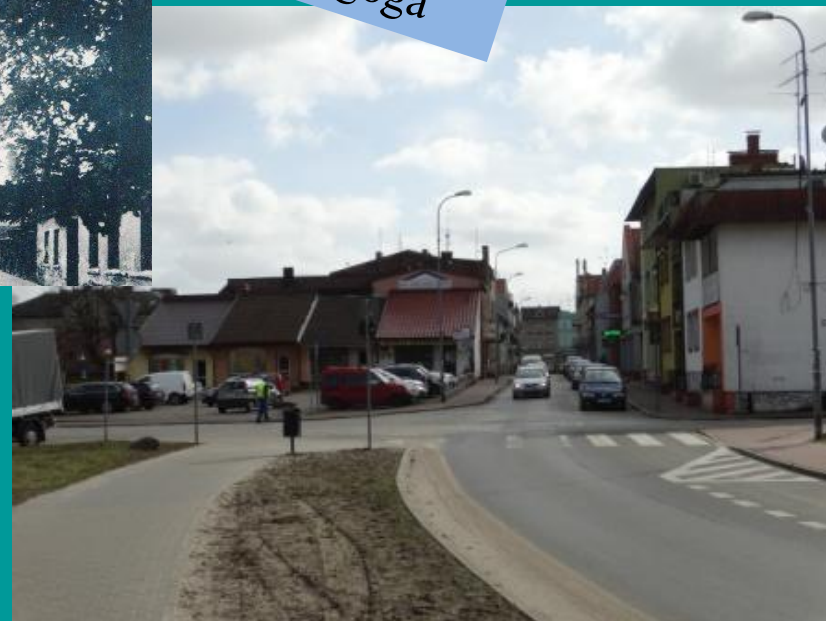
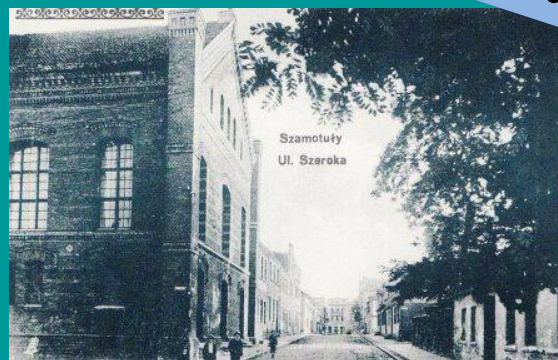
- zrobiliśmy zdjęcia określonym miejscom – śladom istnienia Żydów w Szamotulach

Uczniowie na planie zaznaczyli trasę swojego spaceru

Miejsce, gdzie stała synagoga

Ul. Szeroka (dawniej Żydowska)

Żydowski dom
przedpogrzebowy

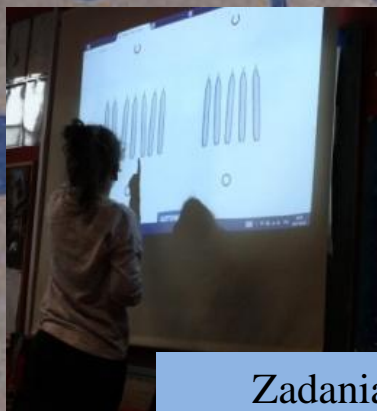
Tu znajdował się
kirkut

Lapidarium w Muzeum
Zamek Górków

„Jidiszer zoo”

Zadania
interaktywne
Muzeum
Historii Żydów
Polskich POLIN

Poznawaliśmy kulturę
żydowską również
poprzez czytanie
bajek

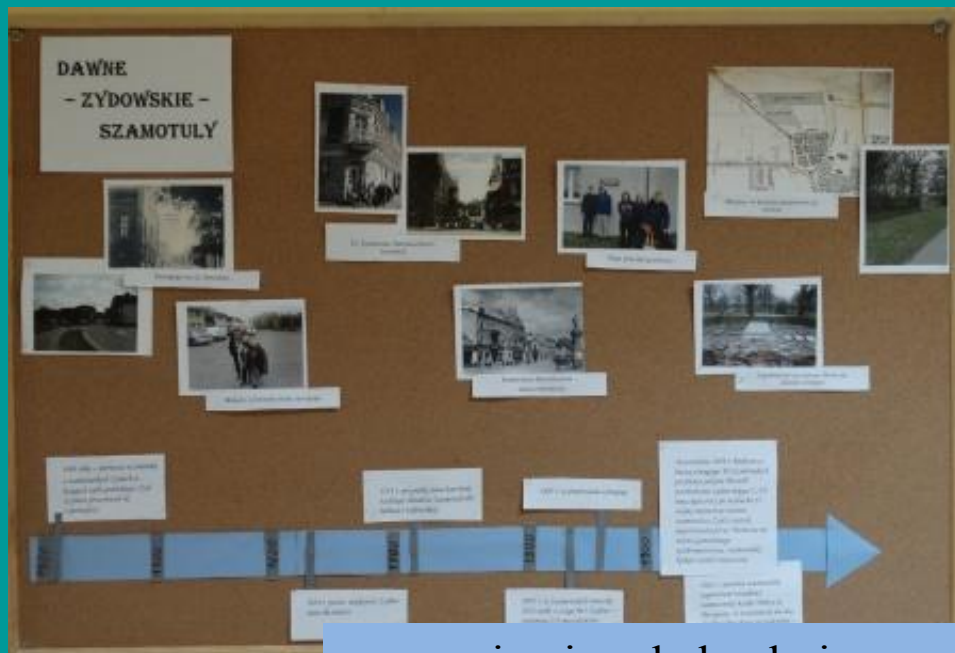

Płaszcz Józefa

Przygotowaliśmy dwie wystawy:

zdjęć ze spacerów oraz
pocztówek z Szamotułami
z lat 1848-1945,

zawierającą kalendarium
historii szamotulskich Żydów;

wykonanych przez uczniów prac
i plakatów, a także książek dla dzieci
związanych z kulturą żydowską.

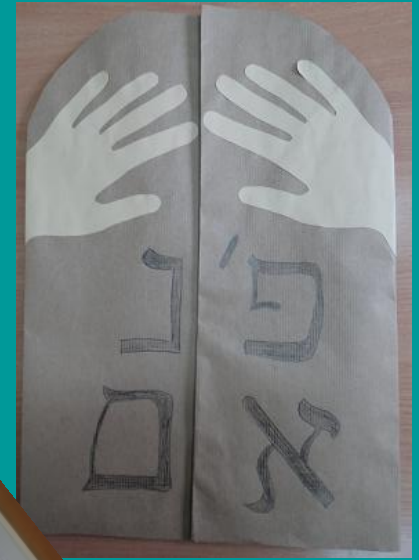

Wzięliśmy udział w lekcji muzealnej
w Muzeum – Zamek Górków
pt. „Szamotulscy Żydzi”.

Każda klasa przygotowała lapbooka. Niektóre dokumentują odkrywanie śladów istnienia Żydów przez uczniów podczas spacerów, inne dotyczą kultury żydowskiej

Podsumowanie projektu

Klasy prezentowały swoje lapbooki.

Obejrzeliśmy prezentację multimedialną pt. „Ślady Żydów w Szamotułach”.

Przedstawiliśmy karty z zadaniami oraz wykonane zdjęcia.

Dostaliśmy zadanie zbierania historii – wspomnień o mieszkańcach dawnych Szamotuł i umieszczania ich na stronie www.dawneszamotuly.pl

